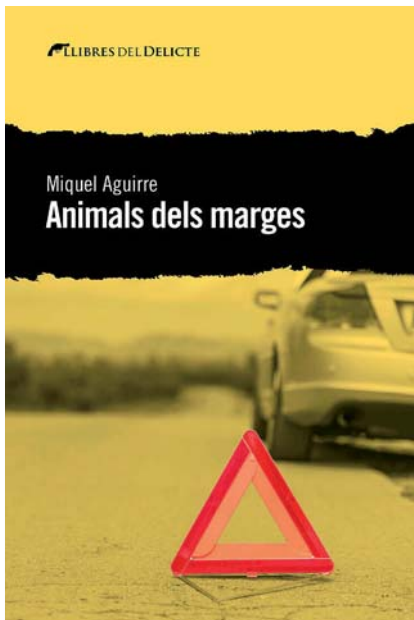


Tria personal

per Xulio Ricardo Trigo



Miquel Aguirre
Animals dels marges

Llibres del Delicte, Barcelona, 2019.

La literatura que habitualment s'anomena «de gènere», una denominació ben imprecisa atès que cada novel·la, si paga la pena, sempre és susceptible d'enquadrar-se dins de diversos gèneres, és una de les que d'una manera més fàcil pot caure en els estereotips. Sovint això esdevé un llast i ens trobem novel·les negres repetides en les quals l'autor ha fet servir tots els tòpics que tenia a l'abast: un heroi, una víctima, una societat ben fosca que condiciona l'assassí.

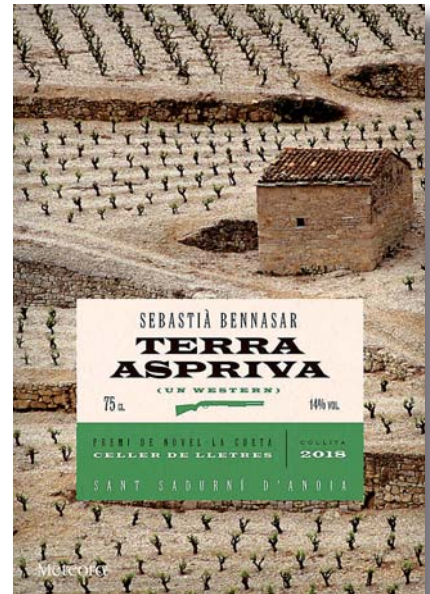
Per aquesta raó, de vegades ens sobten les novel·les que transcendeixen el seu gènere per oferir-nos una visió diferent i més fresca, per aconseguir clavar-nos a la cadira mentre pensem: mira, aquesta obra sembla una altra cosa, sembla contenir una

història que potser em sorprendrà. Aquest és el cas de la darrera obra de Miquel Aguirre, *Animals dels marges*, en què ens narra les vicissituds d'un personatge que potser no acaba de caure amb bon peu i s'estavella contra una realitat canviant i sinistra.

És ben cert que es podria parlar de novel·la negra, però també de novel·la sarcàstica o d'una narració en la qual impera —esdevenint un dels arguments principals— l'absurd. Què passa quan s'incompleixen les regles, però aquestes són d'allò més desbaratades? On ens porta l'escriptor fent que els personatges explorin fins als límits allò de què són capaços? Per què ens trobem de l'altre costat i no desitgem certament acompanyar el protagonista? L'horror pot ser gratuït, la desesperació converteix els éssers humans en titelles.

Aquestes reflexions se'ns presenten quan llegim *Animals dels marges*, una narració molt ben escrita, l'única manera, d'altra banda, de sobreviure a l'absurd. Aquest és un dels valors més significatius, a més de presentar-nos la història amb diàlegs que sorprenen pel seu realisme i alhora per la seva improbabilitat. Paradoxes que ens parlen de la intenció de l'autor: fer saltar els marges de la comoditat lectora i introduir-nos en un món ple de malsons que, pel que anem intuït, no té final.

Amb la seva darrera obra, Miquel Aguirre fa que el «gènere» respiri, engrandeixi les possibilitats lectores i ens transmeti altres realitats d'un món que potser també és el nostre. Paga la pena perseguir sentits a través de les seves pàgines.



Sebastià Bennasar
Terra aspriva (Un western)
Metemora, Barcelona, 2019.

I les històries del nostre temps que no ho semblen, que destrossen la sensació imposada d'un món políticament correcte? Històries de solitud, de violència de gènere, d'una moral que s'ha quedat estancada en una altra època, encara que grinyolin les seves costures. Com la que ens presenta Sebastià Bennasar a *Terra aspriva*, que va guanyar el premi de novel·la curta Celler de Lletres.

En l'obra, fugint de la violència del seu company de vida, la Margarida es refugia en un poble on trobarà relacions antigues i una mica de consol, però on no aconseguirà deixar enrere el passat. Serà un oncle seu qui buscarà solucions, a la seva manera, és clar, una manera aspriva, tal com resa el títol i tal com traspua la terra on es troben els personatges.

Sebastià Bennasar publica històries que ens corprenen, que aconseguen clavar-nos a la cadira per la seva humanitat, vista des de tots els angles, com una proposta que volgués plantejar la realitat en totes les seves vessants. De vegades són històries breus, com aquesta *Terra aspriva*, però això les fa destacar en una faceta no tan habitual en la narrativa actual, en què la intensitat d'allò narrat deixa els lectors i lectores sense paraules, desitjant i no desitjant que acabi la lectura, assumint l'eterna contradicció entre el plaer que ens proporcionen les trames dures, gairebé de novel·la negra, o de *western*, i la necessitat que el dolor que senten els protagonistes acabi d'una vegada per totes.

Amb aquesta novel·la descobrim personatges essencials en una terra essencial que es resisteix a deixar morir una manera de situar-se en el món que voldríem que quedés enrere, però res no seria acceptable sense la humanitat que Bennasar atorga als seus personatges. Un *western*, si més no, sempre va en aquesta direcció, homes i dones que es lliuren a l'únic que poden fer si no es plantegen desesperadament canviar les coses.

La trajectòria narrativa de Sebastià Bennasar va creixent en volum i en perícia —essent encara recent la seva interessantíssima *Hotel Metropol* i a les llibreries aquesta *Terra aspriva* que ens donarà moltes satisfaccions com a lectors—. Una història antiga molt actual, un horror que encara viu entre nosaltres. Ben escrita, aclaparadora en les seves conclusions. No és fàcil trobar tot això en noranta-dues pàgines.



Àlex Martín Escribà i Jordi Canal i Artigas

Trets per totes bandes

Al Revés, Barcelona, 2019.

Aquesta suposada modernitat que ens assalta pertot potser té moltes coses bones, però també ha fet fonedissos alguns fonaments del discurs cultural. I és que podies estar d'acord o no amb les opinions dels crítics oficials, però, amb el pas del temps, significaven un guany, si més no de pensament; de l'obra pròpia, de l'aliena. En la mateixa circumstància es troba la història de la literatura, amb molt poques propostes que ens facin llum sobre allò que ens agrada, menys encara si es tracta de literatura del passat —compteu un any enrere—. La feina de les universitats, elogiada a molts nivells, no sempre connecta amb els autors i autores, amb els lectors i lectores.

Historiar la literatura per entendre-la, per tornar-hi, per descobrir tot

allò, que sempre és molt, que ens ha passat per la vora sense que hi paréssim atenció. Una tasca imprescindible per a créixer, una oportunitat per a gaudir-ne més, per a recobrar el poder de dir el que ens agrada i argumentar-ho. I tot això ho podem fer, pel que fa a la novel·la policíaca, amb aquest *Trets per totes bandes* (*L'època clàssica de la novel·la negra i policíaca*). Els autors han treballat molt dur al llarg de la seva trajectòria per oferir-nos un panorama importantíssim d'aquelles novel·les que han configurat el nostre imaginari. Sí, perquè l'època clàssica és també la que va donar el gran cinema dels anys cinquanta i seixanta, la que tenia com a representació fílmica actors que en algun moment van ser model i referència del que significava el gènere.

Un dels aspectes més fascinants dels llibres d'Al Revés dedicats a l'assaig és la capacitat dels editors per lliurar-nos alguna cosa més que un text. La disposició, la pedagogia, les imatges, els peus de pàgina, tot es confabula perquè els lectors tinguin una experiència gairebé interactiva. D'altra banda, es percep amb molta claredat al llibre aquesta combinació d'entusiasme i saviesa que traspuen els textos, les reflexions plenes d'informació, però amb una profunditat que només pot néixer de l'estudi curós d'allò de què es parla; més encara, de la sedimentació d'unes lectures que han fet forat.

Fa anys, els amants del gènere teníem poc on aferrar-nos; alguns llibres d'en Javier Coma —una tasca encomiable— i textos esparsos,